

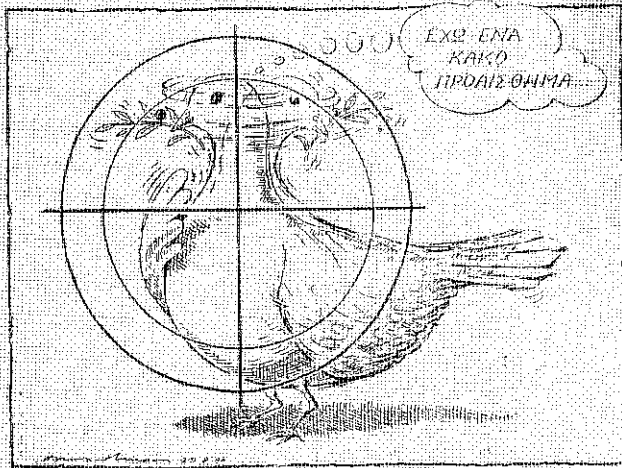
ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

‘Ο καιρός τών πολέμων...

... καιρός εργασίας έστι

‘Ο καιρός τών πολέμων είναι συνήθως καιρός αναστατώσεων, καιρός άτιξίας, καιρός απάτης και αισχροκέρδειας, καιρός άδιαφορίας. Η συμπεριφορά τών ανθρώπων αλλάζει και έρμηνεύουν τή γνωστή μεταφορική έκφραση «à la guerre comme à la guerre» (στών πόλεμο σαν σέ πόλεμο) όπως τούς θάλλει, και λίγο πολύ, ότι τότε όλα επιτρέπονται άπό αϊ παρυστάσεις διαφέρουν. Η σωστή θέβαια έρμηνεία αυτής τής έκφράσεως είναι, ότι σέ καιρό ανάγκης πρέπει νά δέχεται κάποιος στωικά τις δοκιμασίες στις ήπιες τυχόν θά υποβαλλόταν λόγω τών περιστάσεων.

‘Αλλη συνέπεια τού καιρού τών πολέμων είναι ή άπειρία τού καταλαμβάνει τούς ανθρώπους μή γνωρίζοντας ούτε τó τέλος ούτε τήν έκδοσή τους. Η άπειρία οδηγεί σέ μιá γενική παράλυση και άδράνεια και όλον περιμένουμε τι τέξεται ή έπιούσα σκεπτόμενοι, ότι κάθισο όλα θά είναι καλύτερα ή άφύγοντας κάθε σκέψη κατά μέρος. Τό έχουμε ζήσει σέ άλλους πολέμους παλιότερα, τό ζούμε καθημερινά με

Τό κακό προαίτημα έπαληθεύτηκε. Η ειρήνη είναι στό στόχαστρο. ‘Ο πόλεμος είναι τιά πραγματικότητα. Σχίτσο τού Ηλία Μανρή, άπό τήν «Καθημερινή» τής 26.8.1990.

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
‘Αναπλ. Καθηγητού τού Πανεπιστημίου ‘Αθηνών

τή χθεσινή κρίση και τó σημερινό πόλεμο (τού Κόλ- του).

Παράλληλα όμως ζούμε και μιá υπερβολική κινητικότητα σέ όλα τά επίπεδα. ‘Οχι μόνο στή κράτη τών έμπολέμων. ‘Οχι μόνο στους μαχαμένους αλλά και στους άμάχους. Στο μέτωπο και στα μετόπισθεν. Στην ήγεία και στή βάση. Η εργασία είναι σκληρή. Είτε στις άσκήσεις προετοιμασίας είτε στις συρράξεις είτε στην επέθεση είτε στην άμυνα. ‘Ο πόλεμος άπαιτεί πλήρη έπαγρύπνηση. Δεν συγχωρεί άμέλειες. ‘Από όλους άπαιτεί νά δώσουν πάρα πάνω άπ’ αυτό τού μπορούν. Στόν πόλεμο πρέπει νά τά δώσεις όλα άν θέλεις νά κερδίσεις έστω και τó ελάχιστο.

‘Αγωνιστικό φρόνημα

Έτσι εξηγείται άλλωστε γιατί στή θερησκευτική φιλολογία και ιδιαίτερα τή χριστιανική οίεση τού πολέμου, τής μάχης, τού άγώνα παίρνουν πρωτεύουσα θέση και επέχουν θέση παραδείγματος για τούς πνευματικούς άγώνες. Δεν έχετε παρή νά άνοιξε μιá άπακαθήστα Κοινοργάνωση Παλαιάς ή Καινής Διαθήκης στις λέξεις άγών, έπλα, πολεμειν, πόλεμος κ.τ.τ. ‘Αλλά και σέ διόδια πνευματικού καταρτισμού οι τίτλοι μεις προδιαθέτουν για άριστούς και άσφατους πολέμους.

Ένώ πάγια γραμμή στις μεταξύ τών ανθρώπων σχέσεις είναι ή ειρήνη, στά πνευματικά θέματα κηρύσσεται ημελικός πόλεμος και άπαιτείται άγώνας συνεχής. Τό πάν έγκειται στή νά κρατήσει ο άνθρωπος τó αγωνιστικό του φρόνημα. ‘Όσο ο πόλεμος φαινότανε τόσο τού άναγκάια γίνεται ή έργασία και όχι ή άνάπαυση. Γι’ αυτό και έπέγραφα τó σημερινό άρθρο σέ συνδυασμό με τόν τίτλο τής πρώτης παραγράφου: «‘Ο καιρός τών πολέμων καιρός εργασίας έστι».

Οι τίτλοι αυτοί δεν είναι αυθαίρετοι. Προέρχονται άπό κείμενο τού μού είχε έμπνεύσει πολλή έλπίδα και

ο ε δρόμους ποιμαντικής διακονίας

πολλή δύναμη σε καιρούς δύσκολους. Το όρθια τυχαία(;) σε παλιό ημερολόγιό μου που έφαγα τις σελίδες του την παραμονή της έναρξης του πολέμου στον Κόλπο. Δυστυχώς δεν είχα αναγράψει την πηγή αυτού του γεροντικού σ τ ι γ μ ι α τ ο υ. Έλπίζω να επαναρθώσω την έλλειψη αυτή μελλοντικά. Το μεταφέρω έτσι όπως το είχα αναγράψει τότε:

— Τι ποιήσω Πάτερ, ότι οι πόλεμοι θλίβουσι με και σφίγγουσι κατ' έμου;

— Άδελφέ, ο καιρός των πολέμων καιρός εργασίας έστι· μη παραλυθής άλλ' έργασαι· πολέμησαν έταν σφίγγη ο πόλεμος σφίγγον και σύ, κράζων· Κύριε Ίησού Χριστέ, σύ δόλεπες την αδυναμίαν και την θλίψιν μου.

Με το «πόλεμοι» εννοούνται εδώ οι π ε ι ρ α σ μ ο ι που μας πολεμάνε και όφειλομα και μεις να τους πολεμήσουμε. Δεν έννοματωπίζονται ως κάτι το εύκολο από τον έρωτάμνα. Η διάθεσή του είναι να κάνει κάτι. Η έρώτηση δεν τίθεται δικηδηματικώς. Έρχεται με την πρόθεση κάτι να κάνει κι όχι να τα παρατήσει. Η κατάσταση όπως την περιγράφει είναι πολύ σφιχτή και καταπιεστική. Δεν έχει πολλά περιθώρια.

Προϋπόθεση για ν' αντιμετωπίσει αυτή την κατάσταση είναι να μην παραλύσει, να μη ρίξει τα χέρια κάτω και να εργασθεί, να καταπιεσθεί με κάτι και να πολεμήσει: «Τι ποιήσω;» «Μη παραλυθής άλλ' έργασαι· πολέμησαν» του αποκαίεται ο Γέροντας. Κι αντί τα χέρια του να παραλύσουν, όταν σφίξει ο πόλεμος, του υποδεικνύει να σφιχτεί κι αυτός, να σφίξει τις παλάμες του για να κυλήσει το αίμα πιά γρήγορα στον έργασμό του και να πάρει δύναμη για τον πόλεμο. Η τέχνη είναι «όμοιοπαθητική»...

Υπάρχει πάντα κάποιος που περπατεί στο πλάι σου

Καθώς οι πειρασμοί και οι πόλεμοι αυτοί διεξάγονται συστηματικά έν μέρους των αντιπάλων, κατά τον ίδιο τρόπο θα πρέπει να γίνει και ο δικός μας πόλεμος. «Έργασαι!» Απαμειβεται συστηματική έργασία. Στην πείση πρέπει ν' αντιτάξεις πείση. Δεν γίνεται να ενδώσεις, πρέπει να σφιχτείς και σύ. Όλ' αυτά πρέπει να γίνουν, αλλά δεν φτάνουν... Στη μεγάλη στιγμή της πάλης πρέπει να αισθανθείς ότι δεν

είσαι μόνος. Στην απελπισία σου πρέπει να θγάλεις φωνή, να κράξεις, να βοηθήσεις, να καλέσεις σε βοηθεία (βοή + θέω = τρέχω, δηλαδή, στη βοή της μάχης) τον Κύριο. «Κύριε Ίησού Χριστέ, σύ δόλεπες την αδυναμίαν και την θλίψιν μου».

Το να φθάσεις όμως να κράξεις και να προσευχηθείς στο Θεό «χρηίζει έως έσχότης άκαπνοής άγώνος», και όπως λέγει ο Άββας Άγάθων (Λόγος θ') «ούκ έστιν έτερος κάματος, ως το εύχασθαι τή Θεώ». «Γιατί πάντα, όταν ο άνθρωπος θέλει να προσευχηθεί, πασχίζου οι έχθροι να τον ξεσφραδάσουν απ' αυτό το χρεος. Έπειδή ξέρουν ότι το μεγάλο τους εμπόδιο είναι η προσευχή στο Θεό. Και κάθε τρόπο ζωής αν μειέλθει ο άνθρωπος, έγκαρτερώνεται, άποχτά άνάπαυση. Άλλά η προσευχή, έως τή στερνή μας πνοή, χρειάζεται άγώνα» (Είπε Γέρον... Άθήνα 1974, σ. 34).

Γιά να κόνεις λοιπόν πόλεμο χρειάζεται κι άλλος πόλεμος ώστε να είσαι πάντα έτοιμοπόλεμος. Το μεγάλο δ ί δ α γ μ α της άσκητικής πρακτικής είναι ότι «διά γάρ των πολέμων προκόπτει η ψυχή», καθώς λέγεται από τον Άββα Παριέντα για τον Άββα Ιωάννη, τον Κολοβά, ότι του συνέστησε άλλος Γέροντας, όταν έπεινος ο Ιωάννης δηλαδή, του ανέφερε «ότι παρεκάλεσε τον Θεόν, και ήρθη τα πάθη απ' αυτόν και γέγονεν άμέριμος», να παρακαλέσει τον Θεόν «ώστε τον πόλεμόν σου έλθειν».

— Παρακάλεσε λοιπόν. Και σαν ήλθε ο πόλεμος, ποτέ δεν έναγκάστηκε πλέον να απαλλαγεί απ' αυτόν. Άλλά έλεγε: Δός μου, Κύριε, ύπομονή στους πειρασμούς (δός μοι Κύριε ύπομονή έν τοις πολέμοις» Άββα Ιωάννου του Κολοβού, Λόγος ιγ', Είπε Γέρον... Άθήνα 1974, σ. 107 - 108).

Πόλεμος και είρήνη

Το ζήτημα θέβαια είναι και έμεις να έχουμε την ταπεινώση και την ύπακοή ν' ακούσουμε τή συμβουλή που μας δίνουν οι Γέροντες, είτε έμμεσα είτε άμεσα, γιατί σημασία έχει όχι να πει ο Γέροντας κάτι αλλά να το κάνεις. Πολλοί προστρέχουμε ζητώντας «τί ποιήσω;» αλλά λίγοι από μας ακολουθάμε το πρόσταγμα: «μη παραλυθής αλλά έργασαι· πολέμησαν σφίγγον και σύ κράζων...».

Άν έμιας μιλήσαμε σήμερα για «πολεμικές τέχνες» και αναφερθήκαμε στον καιρό των πολέμων ως

Η ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΙΣ

(Τρόποι ποιμαντικής προσεγγίσεως τοῦ ἱερέως - ἡμερηίου μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἀσθενῶν)

Τοῦ Ἀρχιμ. κ. ΔΑΝΙΗΛ ΣΑΠΙΚΑ
Θεολόγου - Γεν. Ἱατροῦ - Ἱεροκήρυκος

Ἡ ποιμαντική ἐνισχυσις θὰ γίνεται ἴσῃ μὲν τῆς ἀποστολικῆς μετὰ τῆς Κοινωνικῆς Ἐπιτηρείας τοῦ ἱεροκήρυκος εἴτε ἐκ τοῦ ταμείου πενήτων ἀσθενῶν, τὸ ἅγιον θὰ ἔχη ὁ Ἱερεὺς κατόπιν καὶ τῆς ἐπιτηρείας τῆς Διοικήσεως τοῦ Νοσοκομείου. Ἡ διαχείρισις δέον νὰ γίνεται ὑπὸ ἐπιτηρείᾳ καὶ συμφώνως πρὸς τὰς κεκλιμένους διατάξεις περὶ ἀποστολικῶν ταμείων. Διὰ νὰ ἐπιτύχη ἡ προσπαθία αὕτη δέον ὁ Ἱερεὺς νὰ ἔχη ἐπιβληθῆ διὰ τοῦ κινήσεως τῆς Διοικήσεως, ἀλλὰ καὶ νὰ ἔχη τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν ἀγάπην τῶν πιστῶν. Ὁ τρόπος αὗτος φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως δύσκολος καὶ ἀσφαιρῶν, ἀλλὰ ὁ εὐσεβὴς καὶ φωτισμένος κληρικὸς δύναται πολλὰ νὰ ἐπιτύχη διὰ τῆς Θείας Χάριτος. Πιθανὸν δὲν πρόκειται νὰ λυθοῦν τὰ οικονομικὰ προβλήματα τῶν ἀσθενῶν μας, ἀλλὰ ὁ τρόπος αὗτος δημιουργεῖ τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὸν σεβασμὸν εἰς τὴν κηρυξίαν τῶν ἀσθενῶν ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου.

Μέθοδος Β'.

Τρόποι προσεγγίσεως τοῦ Ἱερέως μετὰ τοὺς ἀσθενεῖς τῆ βοηθείᾳ ἄλλων προσώπων.

1) Εἶναι εἰς πάντας γνωστὸν ὅτι ὅσον καλὸς καὶ ἱκανὸς καὶ ἂν εἴηαι ἡ κληρικὸς ἄνευ τῆς συμμετοχῆς καὶ τῆς βοηθείας τῶν εὐσεβῶν τέκνων τῆς Ἐκκλησίας τῶν λαϊκῶν, δὲν δύναται νὰ ἔχη σπουδαῖα ἀποτελέσματα εἰς τὴν ποιμαντικὴν τῶν ἀσθενῶν, καθόσον αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες τοῦ καλοῦ ποιμένος εἶναι οἱ λαϊκοί. Διὸ δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ Ἱερεὺς νὰ πλησιάσῃ καὶ νὰ ἐπωικονομήσῃ μετὰ ἀσθενεῖς, οἵτινες ἐπὶ πολλὰ ἔτη

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 39 τοῦ ἑπ' ἀριθ. 2 τεύχους.

καρῶ ἐργασίας, δὲν θὰ πρέπει νὰ πιάσῃμε νὰ παρακαλοῦμε τὸν Ἀρχοντα τῆς Εἰρήνης «ὡς πᾶρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου», καὶ τότε τὴν ἔχομε ἀνάγκη στὶς δύσκολες μέρες ποὺ ζοῦμε καὶ τότε παθεῖ στους καρπούς μας.

Καλὴ Συμπρωστῆ!

εὐρίσκονται μακρὰν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπιτυγχάνεται δὲ αὕτη ἡ ἐπικοινωνία μετὰ τῶν εὐσεβῶν λαϊκῶν χριστιανῶν καὶ δὴ καὶ μετὰ τῶν εὐσεβῶν ἀδελφῶν Νοσοκόμων, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ διακρίνονται καὶ διὰ τὴν εὐσεβείαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν χρηστὸν χαρακτήρα αὐτῶν, καθὼς καὶ μετὰ ἄλλα εὐσεβῆ πρόσωπα. Πρὸς τοῦτο, δέον νὰ ὑπάρχῃ προσεκτικὴ συνεργασία μετὰ τοῦ Γραφείου τῆς Διευθινοῦσης Ἀδελφῆς, ἐὰν θεαίως ὑπάρχον καταλλήλα πρόσωπα, καθὼς καὶ μετὰ ἄλλας ἀδελφὰς Νοσοκόμους. Πρέπει ὁ Ἱερεὺς νὰ διακρίνῃ ποῖαι ἐκ τῶν ἀδελφῶν εἶναι εὐσεβεῖς, ἀλλὰ καὶ ἔχουν ἔφεσιν πρὸς Ἱεροποστολήν.

Εἰς αὐτὰς, λοιπὸν, τὰς ἀδελφὰς θὰ ἀναθέτῃ ὁ Ἱερεὺς τὴν προετοιμασίαν τῶν ἀσθενῶν πρὸς Ἱερὸν ἔξομολόγησιν. Πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ δέον νὰ ὑπάρχον μία ἢ δύο τοιλάχιστον τοιαῦτα ἀδελφαί εἰς ἕκαστον ὄροφον τοῦ Νοσοκομείου. Αἱ ἀδελφαὶ αὗται θὰ ἀναλάβουν τὸ ἔργον αὐτό, κατόπιν ἐιδικῆς προετοιμασίας καὶ θὰ ἐνημερώνουν τὸν ἱερέα ἀπευθείας ἢ διὰ τοῦ Γραφείου προϊσταμένης τοῦ τμήματος.

Ἡ μέθοδος αὕτη εἶναι δύσκολος, διότι δὲν ὑπάρχον πάντοτε τὰ καταλλήλα σήμερον πρόσωπα, ἀλλὰ εἶναι ἡ πλέον ἀποτελεσματικὴ, καθόσον αἱ ἀδελφαὶ εἶναι τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἀποκτοῦν περισσότερο παντὸς ἄλλου προσώπου εἰς τὰ Νοσοκομεία τὸν σεβασμὸν, τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν ἀγάπην τῶν ἀσθενῶν. Δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου ὁ Ἱερεὺς θὰ ἔχη μίαν γενικὴν εἰκόνα τῆς κατεστάσεως τῶν ἀσθενῶν ἐκάστου ὄροφου τοῦ Νοσοκομείου, συγχρόνως δὲ θὰ βοηθῆται σπουδαίως εἰς τὸ ποιμαντικὸν τοῦ ἔργου.

2) Δεύτερος τρόπος εἶναι αἱ διάφοροι Λιτανεῖαι κατὰ τὰς Δεσποτικὰς καὶ Θεομητορικὰς ἑορτάς ἢ ἑορτὰς ἁγίων. Κατ' αὐτὰς ὁ Ἱερεὺς τῆ συνεργασίᾳ τῆς Διευθινοῦσης Ἀδελφῆς καὶ ἄλλων ἀδελφῶν Νοσοκόμων δύναται νὰ ἐπισκέπτεται τοὺς ἀσθενεῖς καὶ νὰ κόμην εἰδικὴν δέξασιν εἰς τοὺς ὄροφους ἐνῶ αἱ ἀδελφαὶ θὰ ψάλλουν διαφόρους Ἐκκλησιαστικὸς ὕμνους καὶ αἱ ἀσθενεῖς θὰ ἀσπάζονται τὴν Ἱερὰν εἰκόνα ποὺ θὰ λιτανεῖται ὁ Ἱερεὺς. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ, ἂν